

ΘΕΜΑ Α

A1.

Στο κείμενο καταγράφονται οι λόγοι για τους οποίους η μάθηση της ιστορίας θεωρείται επιβεβλημένη. Αρχικά, ο συγγραφέας αναφέρει πως οι άνθρωποι επηρεάζονται από τους προγόνους τους, γιατί αυτοί διαμορφώνουν, ως ένα σημείο, τον τρόπο που σκέφτονται, ζουν και γενικά τους κανόνες βίου. Έπειτα επισημαίνει ότι είναι αναγκαίο οι σύγχρονοι άνθρωποι να διατηρήσουν το παρελθόν και να το μεταφέρουν σωστά στο μέλλον. Άλλωστε, όπως υποστηρίζει, αν δεν κατανοήσουν οι άνθρωποι ό,τι προηγήθηκε δεν μπορούν να ερμηνεύσουν το παρόν, γιατί τους λείπει η εθνική συλλογική αυτογνωσία. Τέλος, η γνώση της ιστορίας είναι απαραίτητη, σύμφωνα με τον συντάκτη, για την αποφυγή λαθών και τον προσδιορισμό της πορείας των ανθρώπων.

ΘΕΜΑ Β

B1.

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

B2.

α. Ο τίτλος έχει τη μορφή ερωτήματος και προβληματίζει, ευαισθητοποιεί και κινητοποιεί τον αναγνώστη, ώστε να αναλογιστεί την αξία εκμάθησης της ιστορίας. Ο επικοινωνιακός του ρόλος έγκειται στο ότι διεγείρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη και του προκαλεί συναισθηματική φόρτιση. Σε αυτό συμβάλλει και η χρήση α' πληθυντικού ρηματικού προσώπου που εκφράζει συλλογικότητα, καθολικότητα και προσεταιρίζεται την εύνοια του δέκτη, καθώς και η υποτακτική έγκλιση («να μαθαίνουμε»). Επομένως, ο επικοινωνιακός ρόλος του τίτλου επιτυγχάνεται, καθώς είναι εύστοχος, σύντομος και δηλωτικός του περιεχομένου.

β. Ο ευθύς λόγος στο τέλος της πρώτης παραγράφου είναι άμεσος, δημιουργεί σχέση οικειότητας με τον αναγνώστη, ελκύει το ενδιαφέρον του και δημιουργεί τις συνθήκες για μια συναισθηματική

ταύτιση, εφόσον τον βοηθά να προσεγγίσει το κείμενο βιωματικά. Το ύφος καθίσταται άμεσο, ζωντανό, παραστατικό, διαλογικό και θεατρικό.

B3. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η Κική Δημουλά επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με τον ρόλο της επετείου στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης. Για να πετύχει τον στόχο της χρησιμοποιεί τις ακόλουθες γλωσσικές επιλογές:

α) ασύνδετο σχήμα («Τιμά τους ήρωες ... αγνοούμενο»), το οποίο προσδίδει ένταση και έμφαση στη συμβολή της επετείου στην απόκτηση πατριωτισμού, προκαλεί συναισθηματική φόρτιση καθιστά τον λόγο γοργό, κοφτό, ζωντανό και παραστατικό.

β) χρήση μεταφορών («βαθύ πατριωτισμό», «δωρεάν μεταφορικό μέσο») που περιγράφουν με ζωντάνια και παραστατικότητα το περιεχόμενο του γνήσιου πατριωτισμού, αλλά και τη σημαντική αποστολή του, δηλαδή τη σύνδεση του παρελθόντος με το παρόν

γ) επανάληψη της λέξης «γενέθλια» που προσδίδει έμφαση στον επετειακό χαρακτήρα της έννοιας.

Οι παραπάνω κειμενικοί δείκτες είναι ενδεικτικοί.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

Το ταγάρι αντιπροσωπεύει οικογενειακό κειμήλιο που έχει ανεκτίμητη συναισθηματική αξία για το κάθε μέλος της οικογένειας. Για τη μάνα είναι ένα σύμβολο, μια μνήμη από τα φοιτητικά της χρόνια, ένδειξη της οικολογικής της ευαισθησίας και των νεανικών της ιδεών. Για τη γιαγιά το ταγάρι αποτελεί σύνδεση με το παρελθόν, είναι ένα κομμάτι της προίκας της μητέρας της, κατασκευασμένο από τα ίδια της τα χέρια. Της «γεννά» μνήμες από το παρελθόν, τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις του παρελθόντος.

Τεκμηρίωση με τρεις ενδεικτικούς κειμενικούς δείκτες:

α) χρήση α' ρηματικού προσώπου που δηλώνει ομοδιηγητικό αφηγητή και προσδίδει βιωματικό, εξομολογητικό χαρακτήρα στην αφήγηση («Το βρήκα, θα σας πω, το έδειξα»).

β) προσωποποίηση («εξέφραζε οικολογικές ανησυχίες»), με την οποία προσδίδει κίνηση, παραστατικότητα και ανάγει σε πρόσωπο το ταγάρι, θέλοντας να επισημάνει τη μεγάλη αξία του για τα μέλη της οικογένειας

γ) χρήση ευθέος λόγου («Πράγματα για μια ζωή») που αποδίδει με μεγαλύτερη πιστότητα τα λεγόμενα της γιαγιάς και δημιουργεί συνθήκες συναισθηματικής ταύτισης, εφόσον βοηθά τον αναγνώστη να προσεγγίσει το κείμενο βιωματικά. Επίσης, γίνεται χρήση πλάγιου λόγου («Μου λέει να το πας της γιαγιάς σου») με τον οποίο μεταφέρει τα λόγια της μητέρας, επισημαίνοντας την ανεκτίμητη αξία του οικογενειακού αυτού κειμηλίου.

Οι παραπάνω κειμενικοί δείκτες του θέματος είναι ενδεικτικοί. Προσδίδουν ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα, θεατρικότητα και δραματικότητα στο κείμενο.

Όσον αφορά το προσωπικό σχόλιο είναι δεκτές και οι δύο απόψεις αρκεί να είναι ορθά τεκμηριωμένες.

ΘΕΜΑ Δ

Δ.1.

A) Αξία της ιστορικής γνώσης:

1. Μεταβιβάζει τις γνώσεις του παρελθόντος, την πείρα των αιώνων κι έτσι δατηρεί τον πνευματικό και πολιτιστικό πλούτο του έθνους.
2. Αποτελεί πηγή έμπνευσης και δημιουργίας παρέχοντας πρότυπα συμπεριφοράς και δράσης και καλώντας τους συγχρόνους να φανούν αντάξιοι συνεχιστές του έργου των προγόνων.
3. Βοηθά στην αποφυγή των σφαλμάτων του παρελθόντος και επιτρέπει στους νεότερους να προβούν σε εκείνες τις επιλογές που αποδείχτηκαν αποτελεσματικές.
4. Διασφαλίζει την εθνική συνείδηση και συντελεί στη διατήρηση της εθνικής ταυτότητας απέναντι στον κίνδυνο της παγκοσμιοποίησης.
5. Ενισχύει το δημοκρατικό πολίτευμα και την πίστη των πολιτών σε αυτό. Φέρνει σε επαφή με όλα τα μνημεία του δημοκρατικού πολιτεύματος, π.χ. Σύνταγμα, μέσα από τα οποία οι άνθρωποι συνειδητοποιούν την υγιή πορεία της δημοκρατίας μέσα στους αιώνες. Αυτή η συνειδητοποίηση είναι ένας συνεχής ερεθισμός για δράση σήμερα.
6. Καλλιεργεί το αίσθημα της συλλογικής μνήμης και την αίσθηση του σκοπού, καθώς γαλουχεί τους νέους με ιδανικά, όπως η πατρίδα, η θρησκεία, η οικογένεια κι ό,τι άλλο αποτελεί την παράδοση και τους εμπνέει αγωνιστικό φρόνημα για την προάσπισή τους.
7. Η ιστορική γνώση βοηθά στην επαφή με την αισθητική του παρελθόντος και τα έργα υψηλής τεχνικής αρτιότητας. Έτσι οι νεότεροι καλλιτέχνες εμπνέονται και δημιουργούν σύγχρονη ώριμη τέχνη.

B) Βιωματικοί τρόποι καλλιέργειας του ενδιαφέροντος για το ιστορικό παρελθόν:

1. Επισκέψεις σε μνημεία του παρελθόντος, μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους. Καλό είναι η επίσκεψη να συνοδεύεται από ξενάγηση, η οποία θα γίνεται από κατάλληλα εκπαιδευμένους αρχαιολόγους.
2. Χρήση του περιβάλλοντος χώρου του μνημείου για παραστάσεις είτε μαθητικές είτε καλλιτεχνικές που θα διοργανώνονται από μαθητικές ομάδες.
3. Η διαδασκαλία των μαθημάτων που σχετίζονται με το παρελθόν να είναι διαθεματική, δηλαδή οι γνώσεις για το παρελθόν να συνδέονται με την κοινωνία, τη ζωή των ανθρώπων, την καθημερινότητά τους, ώστε να ελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών και να συμμετέχουν πιο ενεργά. Σε αυτό μπορεί να βοηθήσει και η τεχνολογία, στα πλαίσια του μαθήματος, για την οπτικοποίηση της γνώσης, όπως οι εικονικές ξαναγήσεις σε μουσεία. Επίσης, η εκμάθηση της ιστορικής γνώσης πρέπει να γίνεται μέσα από εργασίες - projects.
4. Ενεργή συμμετοχή των παιδιών στις σχολικές επετείους και τις παρελάσεις, ώστε να κατανοούν ότι αυτές διαπνέονται από βαθύ πατριωτισμό και σε αυτές τιμούμε τους προγόνους μας.
5. Συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως σε αυτό της υιοθεσίας μνημείων, μέσω των οποίων το παιδί μαθαίνει να σέβεται και να διαφυλάσσει την πολιτιστική κληρονομιά.
6. Το διαδίκτυο, αν αξιοποιηθεί σωστά από τους νέους και εκτός του σχολικού πλαισίου, μπορεί να αποτελέσει έναν θαυμάσιο τρόπο βιωματικής προσέγγισης του παρελθόντος μέσα από ιστοσελίδες που αναβιώνουν το παρελθόν, αναπαριστούν αρχαίες πόλεις, ζωντανεύουν ιστορικές μάχες και αγώνες, οπτικοποιούν θεατρικές παραστάσεις και καλλιτεχνικά δρώμενα προηγούμενων εποχών.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: επειδή είναι άρθρο σε ιστοσελίδα του σχολείου απαιτείται τίτλος και συστεινεται ύφος προσωπικό, βιωματικό, οικείο.